کۆتایی مێژوو، دواهەمین مرۆڤ. ئاراس سەعید

لە ساڵی 1989دا، بیرمەند و مێژوونووسی ئەمەریکی (فڕانسیس فۆکۆیاما) وتارێکی بەناونیشانی (کۆتایی مێژوو) لە گۆڤاری (The National Interest) بڵاوکردەوە و تێدا مژدەی کۆتایی مێژووی دا.
هەر ئەوکات وتارەکە مشتومڕێکی زۆری بەدوای خۆیدا هێنا و زۆری نەخایاند گرێبەستی لەگەڵ کرا بۆ فراوانکردنی وتارەکەی کە 18 لاپەڕە بوو بۆ کتێبێک. دواتر لە ساڵی 1992 تێزەکەی لە کتێبی (کۆتایی مێژوو و دواهەمین مرۆڤ)دا بڵاوکردەوە، بەدیدی فۆکۆیاما (کۆتایی مێژوو) مەرگی ئایدۆلۆژیاکان و کۆتایی هاتنی جەنگ و شەڕە خوێناوییەکانە. لەپێنجاکانی سەدەی بیستەمدا زۆرێک لە تیۆریستانی دەوڵەت جاڕی مەرگی کێشە ئایدۆلۆژییەکانیان دەدا. بەومانایەی ئایدۆلۆژیاکان لەسەرە مەرگدان، بەتایبەتی پاش هەرەسهێنانی نازیزم و فاشیزم.

لەساڵی 1989 ڕژێمە کۆمۆنیستییەکانی ئەورووپای ڕۆژهەڵات هەرەسیان هێنابوو، لەوکاتەدا (فۆکۆیاما) بەنووسینی وتارێک جاڕی (کۆتایی مێژوو) دەدات. کۆتایی مێژوو وەک دوا قۆناغی ڕسکاوی مێژوو، دیمۆکراسی لیبڕاڵ دەبێتە (میتا_ئایدۆلۆژی) دواهەمین مۆدێلی ڕێکخستنی سیاسی لەبەردەم ئایندەی مرۆڤایەتی بۆ بەدیهێنانی ئاشتی و خۆشگوزەرانی و ئازادی.

بەدەربڕینێکی دیکە؛ دیمۆکراسیی سیاسی و سیستەمی ئابووری لیبراڵیزم کۆتا سیستەمی دونیای ئەمڕۆ و کۆتایی مێژووە و بڵندترین ئاستی ڕێکخستنی جڤاکی و کۆمەڵایەتییە، کە ناکرێت بەدیلێکی دیکەی بۆ بدۆزینەوە.

فۆکۆیاما دەڵێت: پێویستە مێژوو وەک پرۆسەیەی پەرەسەندن تەماشابکەین. کۆتایی مێژوو، بەو مانایەیە کە لیبڕاڵ دیموکراسی فۆڕمی کۆتایی حکوومەتە بۆ هەموو گەلان. بەگوێرەی فۆکۆیاما، لە دوای شۆڕشی فەرەنسییەوە، دیموکراسی لیبراڵ چەندین جار سەلماندوویەتی کە لە بنەڕەتدا سیستەمێکی باشترە (لە ڕووی ئەخلاقی و سیاسی و ئابووری…هتد) لە هەریەکێک لە ئەلتەرناتیڤەکان و بۆیە ناتوانرێت هیچ پێشکەوتنێک لەوانەوە بۆ سیستەمەکە ببێتە ئەلتەرناتیڤ.[Francis Fukuyama (1992). The End of History and the Last Man.]

کۆتایی مێژوو، قەرز لە هیگڵ و مارکس

تێزی کۆتایی مێژوو بیرۆکەیەکی نوێی نییە و فۆکۆیاما تێزەکەی لە (هیگڵ و مارکس) قەرزکردووە. بەدیدی هەریەک لە هیگڵ و مارکس گەشەکردنی مێژووی کۆمەڵگاکان لە قۆناغێکدا کۆتایی دێت، ئەمەش هاوکاتە لەگەڵ کۆتایی هاتنی ململانێی نێوان دژەکان. ململانێی دژەکان ئەو بزوێنەرەن هەڵومەرجی مێژووی ژیانی جڤاتی و کۆمەڵگەکان دەستنیشان دەکەن. هیگڵ مێژووی وەک پرۆسەیەکی عەقڵانیی شرۆڤەکردووە کە بەهۆی دەرکەوتنی ڕۆحی جیهان (Geist) لە قۆناغەکانی دیالێکتیکیدا و بەڕێوە دەچێت. بە هێگڵ، مێژوو بەرەوپێشچوونی هۆشیاری مرۆڤ بەرەو ئازادی. کۆتایی مێژوو قۆناغێکە کاتێک ڕوودەدات کە کۆمەڵگاکانی مرۆڤ دەگەن بە دۆخێک کە ئازادی بە تەواوی تێدا بەدی دێت و بە شێوەیەکی ئاسایی لە دۆخی عەقڵانیدا بەرجەستە دەبێت. هیگڵ پێی وابوو کە ئەمە لە سەردەمی خۆیدا بەدەست هاتووە، بەتایبەتی لە ڕێگەی دەوڵەتی دەستووری مۆدێرن. بەگوێرەی هیگڵ، تاک دەبێت لەناو نەتەوەدا بتوێتەوە ودرووستبوونی دەوڵەت نەتەوە و دامەزراندنی دەوڵەتی پرووس کۆتایی مێژووە.

بیرۆکەی مارکس بۆ کۆتایی مێژوو لەسەر بیرۆکەی دیالێکتیکی هێگڵ بنیاتنراوە، بەڵام جەخت لەسەر هەڵومەرجی ماددی و ململانێی چینایەتی دەکات. مارکس ئەنالیزەکردنی ململانێی چینایەتی بەگەشەی مێژوو دەزانێت و لە مانیفێستی حزبی کۆمۆنیست دەنووسێت: مێژووی هەموو کۆمەڵگەکان تاهەنووکە مێژووی کۆمەڵگەی چینایەتییە… لەچەرخەکانی سەرەتای مێژوودا، کەم تازۆر لە هەموو شوێنێک دابەشبوونی بەکۆمەڵە بەدەستەو تاقمی جۆراوجۆر و پلەی جۆراوجۆری ڕیزی کۆمەڵایەتی دەبینین، لە ڕۆمای کۆندا، پاتریسیەن هەبوون، سوارچاک هەبوون، پلەبیەن و کۆیلەش هەبوون. لەسەدەکانی ناوەڕاستدا، خاوەنی موڵکی فیودالە، وەستاکار، شاگرد و ڕەعییەت هەبوون. کۆمەڵگەی مۆدێرنی بۆرژوازی، کە لەجەرگەی فەوتانی کۆمەڵگەی فیودالییەوە سەری هەڵداوە، ناکۆکی چینایەتی لەناو نەبردووە، بەڵکو چینی تازەی کۆمەڵایەتی و هەڵومەرجی نوێی چەوساندنەوە و زەخت و زۆر و شێوەی نوێی خەباتی هێناوەتە ناو ئەوان. [Marx and Engels: Manifesto of the Communist Part مارکس مێژووی بە ململانێی نێوان چینە جیاوازەکانی کۆمەڵگا دەزانی کە ئامانجی کۆتایی بۆ مارکس، کۆتایی مێژوو بە دامەزراندنی کۆمەڵگایەکی بێ چین دیاری دەکرێت، کە چیتر چەوساندنەوە کۆتایی دێت و دەوڵەت لەناودەچێت. ئەم کۆمەڵگایە نوێنەرایەتی کۆتایی گەشەی کۆمەڵایەتی و ئابووری مرۆڤایەتی دەکات، چونکە هەموو

ناکۆکییە ماددی و ململانێ چینایەتییەکان کۆتایی دێت. بەدیدی مارکس، مەرجی لەناوچوونی خاوەندارێتی تایبەت لەناوبردنی دەوڵەتە. دەوڵەت ئامڕازێکە خاوەندارێتی تایبەتی دەپارێزێت. مارکس پێی وایە سەرمایەداری لە دوا قۆناغی کامڵ بوونیدا، دەبێتە سیستەمێکی ئابووری جیهانی و دووچاری هەڵوەشاندنەوە دەبێتەوە، چونکە لەم سیستەمەدا ناکۆکی چینایەتی دوونیاپێش هەیە، ئەنجامی ئەم دیدەش دەبێتە هۆی شۆڕشێکی جیهانی. (کرێکارانی جیهان یەکبگرن.)

جاک دێریدا و کۆتایی مێژوو

ناوناوبانگی ڕۆشنبیری فۆکۆیاما و بەهۆی جەماوەریی کتێبەکەی (کۆتایی مێژوو و دواهەمین مرۆڤ)ەوە بوو، کە نیشانەکانی دڵەڕاوکێی ڕاستڕەوەکان بوون سەبارەت بە دەنیابوون لە (مردنی مارکس). لە ڕەخنەی فۆکۆیامادا (جاک دێریدا) دەنووسێت: لە سەردەمێکدا کە هەندێک بوێری ئەوەیان هەیە بەناوی ئایدیالی دیموکراسی لیبراڵەوە کە دواجار خۆی وەک کۆتا ئایدیالی مێژووی مرۆڤایەتی بەدیهێناوە: هەرگیز توندوتیژی، نایەکسانی، خەفەکردن، چەوساندنەوە، برسێتیی بوونی نییە! لە کاتێکدا بەمجۆرە ستەمی ئابووری کاریگەری لەسەر زۆرێک لە مرۆڤەکان لە مێژووی زەوی و کۆمەڵگەی مرۆڤایەتیدا هەبوو. لەبری ئەوەی لە کۆتایی مێژوودا گۆرانی هاتنی ئایدیالی لیبراڵی دیموکراسی و بازاڕی سەرمایەداری بڵێینەوە، لەبری ئەوەی ئاهەنگ بگێڕین بە "کۆتایی ئایدیۆلۆژیاکان" و کۆتایی گوتارە ڕزگاریخوازە گەورەکان، با هەرگیز ئەمە پشتگوێ نەخەین، ڕاستییەکی گەورە، کە لە شوێنە بێشومارەکانی جیهانەکەماندا کە لە ئازار پێکهاتووە: هیچ پلەیەکی پێشکەوتن ڕێگە بە مرۆڤ نادات ئەوە پشتگوێ بخات کە بە ژمارەیەکی ئیجگار زۆرها، ئەوەندە ژن و پیاو و منداڵ لەسەر زەوییە ژێردەستەکان، برسی یان قڕ نەکراون[…] . بەدیدی دێریدا (کۆتایی مێژوو) لە بنەڕەتدا ئیسکاتۆلۆژیای مەسیحییە، هاوتەریبە لەگەڵ گوتاری ئێستای پاپا سەبارەت بە کۆمەڵگەی ئەوروپا، کە فۆکۆیاما "فێڵەکەی" فیکری پراکتیزە کردووە، بە بەکارهێنانی داتا ئەزموونییەکان هەرکاتێک لەگەڵ پەیامەکەیدا گونجاو بێت و دەست بە بانگەوازکردن بۆ ئایدیاڵێکی ئەبستراکت دەکات. هەرکاتێکیش داتا ئەزموونییەکان دژایەتی تێزی کۆتایی مێژووەکەی دەکەن؛ فوکۆیاما ئەمریکا و یەکێتی ئەوروپا وەک یەکەیەکی سیاسی ناتەواو دەبینێت، کاتێک بەراورد دەکرێت بە ئایدیاڵە جیاوازەکانی دیموکراسی لیبراڵی و بازاڕی ئازاد، بەڵام تێدەگات کە ئەم جۆرە ئەبستراکتانە (ئایدیالانە) بە بەڵگەی ئەزموونی نیشان نەدراون، هەرگیز ناتوانرێت دەربکەون، چونکە ئەوە ئایدیایەکی ئەبستراکتی فەلسەفی و

ئایینین کە لە ئینجیلەکانی فەلسەفەی هیگڵەوە سەرچاوەیان گرتووە و لەگەڵ ئەوەشدا، فۆکۆیاما هەشتا تێبینییە ئەزموونییەکان بەکاردەهێنێت بۆ سەلماندنی تێزەکەی، کە خۆی هاوڕایە کە ناتەواو و ناکامەن، بۆ چەسپاندنی تێزی کۆتایی مێژووەکەی، کە تەنها وەک تێزێکی ئەبستراکت دەمێنێتەوە و لە پشتڕاستکردنەوەی شکستخواردووە[Jacques Derrida (1994). Specters of Marx: State
[.of the Debt, the Work of Mourning and the New International

مێژوو لە پشوو دەگەڕێتەوە

لە دوای جەنگی جیهانی دووهەمەوە سەرمایەداری لە شێوەی ئیمپریالیستانەدا باڵیکێشا بەسەر هەموو سووچێکی جیهاندا، شەڕە خوێناوییەکانی ڕۆژئاوا تا شەڕی ئۆکرانیا و ڕووسیا و شەڕی ئیسرائیل لە ناوچەکەدا بەردەوامە. بناژۆخوازی ناسیۆنالیست و ئایینی وەک دژە هێزێک بۆ بڵاوبوونەوەی دیموکراسی لیبراڵ لە دایکبوو، لە نموونەی تایبەتی ئیسلامی توندڕەو جیهادی و تاقمی میلیشایی.

ساموێل هەنتینگتۆن، لە ساڵی ساڵی 1996 لە کتێبەکەدا بە ناوی (پێکدادانی شارستانییەتەکان) دووبارە دروستکردنەوەی نەزمی جیهانی نووسی، هەنتینگتۆن لە کتێبەکەدا ئاماژەی بەوە کردووە کە ململانێی کاتی نێوان ئایدیۆلۆژیاکان بۆ ململانێی کەنی نێوان شارستانییەتەکان جێگەی دەگرێتەوە.، ئەوە ئایدیۆلۆژیای شارستانییەتی زاڵە، حکومی مرۆڤەکان دەکات.

دوای هێرشەکانی ١١ی سێپتەمبەر، جارێکی دیکە کۆتایی مێژوو لەلایەن هەندێک لە بیرمەندانەوە وەک هەمای بەهێزبوونی هەڵوێستی و گەشبینی ناڕەوای جیهانی ڕۆژئاوا ئاماژەی بۆ دەکرا، بەو پێیەی کە کۆتایی هاتنی ئیمپریالیزم نوێنەرایەتی کۆتایی ململانێی گەورەی جیهانیش دەکات.

تەحەدایەکی دیکەی تێزی “کۆتایی مێژوو” گەشەسەندنی دەسەڵاتی ئابووری و سیاسی دوو وڵاتی ڕووسیا و چینە. چین حکومەتی تاک پارتی دەوڵەتی هەیە، لە کاتێکدا ڕووسیا، هەرچەندە بە فۆرمی دیموکراسییە، بەڵام زۆرجار وەک خەسەپێن و ئانەکراسی ناودەبردەکرێت. لە مانگی ئازاری 2022وە جیهانێک کە چین پشتگیری لە داگیرکردنی ئۆکرانیا لەلایەن ڕووسیا دەکات و ڕووسیاش پشتیوانی لە داگیرکردنی چینی بۆ تایوان دەکات. هەروەها داگیرکارییەکانی ئیسرائیل بە هاوکاری ئەمریکا بەردەوامە. لە جیهانێکدا کە ململانێی ئەم زلهێزانە تێدا بەردەوامە. ئایا ئەمە کۆتایی کۆتایی مێژووە، یان مێژووی لە پشوو گەڕاوەتەوە؟

وەک ژیژەک دەڵێت، بیرۆکەی فوکۆیاما کە دەڵێت ئەمە گەیشتوینە

کۆتایی مێژوو، نادرووستە. ژیژێک ئاماژە بەوە دەکات کە لیبراڵ دیموکراسی پەیوەستە بە سەرمایەداری□وە؛ ئەو کێشانەی کە بەهۆی سەرکەوتنی سەرمایەداری و سیاسەتە نیولیبراڵەکانەوە دروست بوون، وەک نایەکسانی زیاتری سامان و دڵەڕاوکێکی جەنگ مەترسییەکانی ژینگە، لە زۆرێک ل□ و□تاندا دەرکەوتن کە نائارامی بەرامبەر بە حکوومەتە دیمۆکراسییەکان لێ کەوتووەتەوە.

فیاسکۆ*- کۆمەڵگای ئێمە لەسەر سێ ئاست لە هەرەسی گەورەی خۆیدا دەژی.. ئەحمەد ڕەسوڵ

یەکەم: ئاستی سیاسی

کۆمەڵگای ئێمە، لە دوای چەند دەیە لە ئەزموونکردنی دەسەڵاتدارێتییەک کە بە مانای ووشە ستەمکار، تاڵانکار، خێڵەکیی و دژە خەڵکییە، ئەڵتەرناتیف□ک□ی ئەو خاشاکە سیاسیی و مێدیاییە بوو. هەرەسی فیکر و سیاسەت لە فەزای سیاسییدا و لە بەرامبەردا پۆپیولیزم، دیماگۆجییەت و ڤەڵگەریزم تانوپۆی فەزای سیاسیی و گوتاری سیاسیی تەنیوە.

ئەوەی ئێستا دەگوزەرێ لە فەزای سیاسییدا، جگە لە هەرەسی گەورە و داڕمان، ناتوانێت هیچیدی بێت.

شاخ، ژان گرتی و مشکی بوو.

دووەم: ئاستی فەزای دینی

کۆمەڵگای ئێمە لە دوای ئەزموونکردنی چەند ڕوودا و □□وتی ئاینی توندڕەو و تێرۆریست، دەبایە ڕەوتێکی فراوانی نوێکردنەوەی خوێندنەوە، تێگەیشتن و ڕاڤەکردنی تێکستە دینییەکانی لە نێو نێوەندی ئاینیی و مەلاکان خۆیاندا سەرپێخستبایە کە تا ئێستا قۆناغی باشی بڕیبایە، بەڵام ئەڵتەرناتیف□ک□ی چی بوو، ئەم هەموو مەلا و باگخوازە خۆنمایشکەر و خۆ بە پێغەمبەرزانەی کە ئاینیان لە نێو دەست و مێشکی خۆیاندا کەلەپچە کردووە. لە ئاینێکی فرە ڕەهەند و کراوەوە دەیانەوێت بیکەن بە ئاینێکی تاک ڕەهەند و داخراو. لە ئاینێکەوە بۆ ژیان، ئارامیی و خۆشەویستییەوە دەیانەوێت بیگۆڕن بۆ

ئاینێک کە فۆبیایەکی ڕووتە بەرامبەر ژیان و هیستیریایەکی شێتانە بۆ ڕقلێبوونەوە لە هەموو شتێک. ئەم داگەڕانە ترسناکەی تێگەیشتن لە دین، جگە لە هەرەس و داڕمان ناتوانێت هیچیدیکەی پێبێت بۆ کۆمەڵگا.

سێیەم: ئاستی ڕوناکبیری

جگە لە داڕمانی گەورە دەتوانێت چیدیکە بێت کە ڕۆشنبیر بیت و گوتاری فیکریی خۆت لەسەر گوتاری سیاسیی و مێدیایی ساختە و بەتاڵی حزب موتوربە بکەیت. ئەوەی کە بە پشکی گەورە یان بچووک، لایەنداریی و تەرەفگیریی ڕۆشنبیران و ئەدیبان لە نێوەندی □وناکبیرییدا بووەتە ئاسایی، جگە لە هەرەسی ئەم کایەیەش هاوشانی کایەکانی دیکەی کۆمەڵگای ئێمە چیدیکەیە؟

…

- فیاسکۆ، بۆ یەکەم جار ئەم ووشەیەم لە فاروق ڕەفیقەوە بیست، ڕەنگە ٢٢ بۆ ٢٣ ساڵیک پێشتر.
- فیاسکۆ: بەتەواوەتی شکست. شکستی سەرتاپاگیر. داڕمانی گشتی یان شکستی گشتی.

کتێب\ دەستووری شیکردنەوە لە زمانی کوردیدا.. موکەڕەم ڕەشید تاڵەبانی

بۆ خوێندنەوەی ئەم کتێبەکلیکی ئێر□ بکەن..

MukaramRashidTalabani_DastwrDownload

پێویستە ناتانیاهوی یاخی ڕابگیرێت.. گۆران هەڵەبجەیی

کەم نین ئەو ڕابەرو سەرکردانەی لەجەنگدا ئەستێرەیان دەدەرەوشێتەوە ، ئەوانە جەنگ بە دەسکەوتێکی ئیلاهی دەزانن بۆ بەردەوام بوون لە دەسەڵاتەکەیان، هاوکات جەنگ هۆکارێکە بۆ خامۆشکردنی کێشەو قەیرانە ناوخۆییەکان . ئەم جۆرە سەرکردانە ، بەبێ ویست و ئارەزووی دانیشتوانی وڵاتەکە یاری بەچارەنووس و ژیانیانەوە دەکەن ، بۆیە بەردەوام بۆ هەل دەگەڕێن بۆ هەڵگیرسانی جەنگ. یەکێک لەوانە هیتلەربوو کە بەر لە دەسپێکی ج□نگی دووەمی جیهانیدا گووتبووی:

[یەکەم شتی بنەڕەتی بۆ بەدیهێنانی سەرکەوتنی هەمیشەیی ،کارکردنی بەردەوام و ڕێکخراوەییە لە توندوتیژی.]

دیار□ ج□نگیش بەشێکی سەرەکیی□ لە مەبەستەکەی هیتلەر ، بەوەی توندووتیژی سیمایەکی سەرەکیی□ لە هەموو جەنگێکدا.

گومان لەوەدا نیە ئیسرائیلیەکان بەدڵسۆزی ناسراون بۆ وڵاتەکەیان ، ئەم دڵسۆزیەش وایلێکردوون کە بۆ پاراستن و پێشکەوتنی وڵاتەکەیان هەموو شێوازێک بەکاربهێنن تا دەگاتە کاری زۆر نائینسانی .

لەدیرۆکی دەوڵەتی ئیسرائیلدا لەساڵی[١٩٤٨]ەوە تا ئێستا چەندین سەرۆک وەزیر دەسەڵاتداربوون ،لە نێوانیاندا هەبووە توندڕەو بێبەزەیی میانڕەو و هێمن. گەر هەڵەنەبم لەو دیرۆکەدا کەسیان هێندەی{ ناتانیاهۆ} بێ بەزەیی و سادی و شەڕانگیز نەبوون.

ناتانیاهۆ لەوپەڕی ڕاستڕەوەکاندايە، بەپشتگیری حیزبە ئاینیە توندڕەوەکان زۆرترین کات بەسەرۆک وەزیری ماوەتەوە.

ئەم جەنگەی غەزە نیعمەتێک بوو بۆی باری ،تا پلانە مەترسیدارەکەی جێبەجێ بکات ، ئەویش لەناوبردن یا لاوازکردنی هەر وڵات و کیان و لایەنێکە کە بەهەڕەشەیان دەزانێت بۆسەر وڵاتەکەی ، بەنمونەی حماس ،حیزب اللە ، حوسیەکان ، ملیشیاکانی سەرب□ ئێران لەسوریاو عێراق و خودی ئێرانیش.

هەموو وڵاتێک مافی خۆیەتی بەرگری لەخۆی بکات بەئیسرائیلیشەوە، بەڵام ناتانیاهۆ ئەم بەرگریەی لەسنوور دەرکردوە ، وێرانکاری ئەنقەست پەیڕەو دەکات ،زیادەڕۆیی لە پرۆسە سەربازیەکاندا دەکات ، ئەوەتا لەغەزەو لوبنان باڵەخانەکان بەسەر نیشتەجێبوونیاندا دەڕوخێنێت.

مەناعەتی نیە چەندین باڵەخانە تەختی زەوی بکات بە خەڵکەکەیەوە

گەر بزانێت ئەندامێکی حیزبواللە لەیەکێکیاندایە. بەسیستەماتیک یەک لەدوای یەک گوندو باڵەخانەکان لە بەیروت و باشووری لوبنان وێران دەکات کە هەڕەشە نین بۆسەر سوپاکەی.
ئەوەی سەیرە ئیسرائیل لە مێژووی خۆیدا حسابی بۆ هیچ وڵاتێک نەکردوە و نایکات، تادەگاتە نەتەوە یەکگرتوەکانیش ،خۆی لەسەری هەموو جیهانەوە دەبینێت ،ئەوەتا بەهۆی ڕەخنەی ئەمیندارى گشتی نەتەوە یەکگرتوەکان{ أنطونيو غوتيريش }،ناتانیاهۆ بە ناشیرینترین شێوە بەرسیقی دایەوە .هەروەها دەمێک ماکرۆن سەرۆکی فەرەنسا ڕەخنەی لەشێوازی بەڕێوەبردنی چەنگ کرد بەتایبەتی بەکار هێنانی تووندووتیژی زیاد لەپێویست، بەتووندی وەڵامی ماکرۆنی دایەوە .
نوێترین کاری ناتانیاهۆ کە زۆربەی وڵاتانی جیهانی نیگەران و تو□□ کرد ،تەقەکردن بوو لە هێزی {یونیفل}ی سەربە نەتەوە یەکگرتوەکان کە بوونیان لە سنوری نێوان لبنان و ئیسرائیل هەیە ،مەبەست لەم تەقەکردنەش بێزارکردنیانە تا ئەو سنوورە چۆڵ بکەن.
زۆربەی وڵاتانی ئەوروپی کە سەربازیان لەو هێزەدا هەیە، ئیدانەی ئەم کارەی ئیسرائیلیان کرد ،هاوکات {١٣٦} وڵات کە لەسەر ئاستی جیهان بەشداریان لەو هێزەدا هەیە سەرکن□ی ئەو کارەی ئیسرائیلیان کرد، بەڵام ناتنیاهۆ گوێی بەو دەنگانە نەداو بۆجاری دووه□م کارەکەیان دووبارەکردەوە. لەئەنجامدا بەرپرسی ئەوهێزانە لە لوبنان گووتی، بەهیچ ج□ر□ک شوێنەکانمان چۆڵ ناکەین ،جا پێدەچێت ناتانیاهۆ حساب بۆ ئەم پەیامەش نەکات چونکە جارێکیتریش ئەو هێزانەی ئاگادارکردوەتەوە کە شوێنەکانیان چۆڵ بکەن ،بەمەرجێک ئەو هێزانە بەبڕیارێکی ئەنجومەنی ئاسایشی سەربە نەتەوە یەکگرتوەکان لەوێن.
تەنها دەوڵەتێک کە کاریگەری لەسەر ئیسرائیل هەبێت و بتوانێت لەهەندێک شوێن ڕایبگرێت ئەمەریکایە، بەڵام وادەردەکەوێت ناتانیاهۆ لە بایدن و داروودەستەکەیشی یاخیە،بەوەی وەک هەواڵە جیهانیەکان بڵاویان کردەوە بایدن زۆر بەتوو□□ی□وە سەرزەنشتی ناتانیاهۆی کردوە کە تەقەیان لەهێزەکانی یونیفل کردوە.
ئەوەی ناتانیاهۆ لە غەزە و لوبنان ئەنجامی دەدات بە پێی یاسا نێو دەوڵەتیەکان دەچنە خانەی تاوانی جەنگ و تاوانی دژە مرۆڤایەتی.
پێدەچێت ناتانیاهۆ بەنیازبێت دەڤەرەکە بەرەو ئایندەیەکی مەترسیدار ببات و جەنگێکی درێژخایەن بەرپابکات، بۆیە پێویستە بەر لەوەی ئاواتەکەی بەج□ب□ه□نێت سنورێک بۆ یاخیبوونەی دیاری بکرێت.

پەراوێزی حەفتەمینی تێکست.. نەژاد عزیز سورمێ

چەواشەکاریی دەرهەق بە کورد و کێشەی ڕەوای پێشینە و مێژوویەکی هەیە.. سەیریش لەوەدایە زۆربەی ئەوانەی ڕۆڵیان لە پرۆسەی ئەو چەواشەکارییەدا هەبووە، لە تێگەیشتنی ئەوە خاڵی نەبوون کێشەی کورد، کێشەی گەلێکی پارچە پارچەکراوی، غەدرلێکراوی، ستەمدیدەی درێژایی مێژووە، بەتایبەتیش ڕووناکبیر و ڕۆژنامەنووسانی ئەو گەلانەی لەگەڵ کورددا دەژین.. لەهەموو سەردەمێکیشدا نموونەی هەبووە، لێ زیاتر لەگەڵ دەسپێکی بزاڤی چەکداری ئازادیخوازی کورددا ئەم دیاردەیە بێبەختانەتر پەرەی سەندووە.. دیارە گلەیی لەسەرنشینانی کورسیی دەسەڵاتی ئەو وڵاتانە ناکرێ، چونکە میللەتانی خۆیشیان لێیان ڕازی نین و گەر چییان پێ لەگەڵ نەکرێن لەبەریان هەڵدێن.. گلەیی لە ڕووناکبیرێك یا ڕۆژنامەنووسێك دەکرێ کەهەمیشە ئیددیعای دیموکراسی و مافی مرۆڤ و عەدالەت و ئازادی و مافی چارەنووسی گەلان دەکا. لەم دواییەدا، بە ڕێکەوت چەند وتارێکم بینی ، باوەکو دەمێکە بڵاو کراونەتەوە بەڵام ناماقوولی و شاشی وای تێدا هاتبوو نەمویست بەسەریاندا تێپەڕم . لەو وتارانە دوو وتارم بە نموونە هێنانەوە کە جێی سەرنجن، ئەویش نەك لەبەر ئەوەی زانیاریی نوێیان تێدا هاتووە، بەپێچەوانەوە، بەهۆی ئەوەی نووسەرەکانیان بە خۆدیدەییەکی وایان نووسیوە وەك بڵێی کورد هەر مرۆڤ نەبن . وتاری یەکەم لە ڕۆژنامەی (الدستور)ی ئەردەنیدا بەبێ ناو بڵاوکراوەتەوە، ئەوی دیکەیان برایم زوبێدی ناوێك لە ڕۆژنامەی (الشرق الاوسط)دا بڵاوی کردووەتەوەتەوە.. (الدستور) نووسیویەتی دەڵێ: داواکانی کورد ڕەت دەکرێنەوە، ئەویش بە ئەگەری چەند هۆیەکی مێژوویی کە ئەوپەڕگیرانی کورد دژ بەهەموو شتێکی عەرەبی دنەیان داوە(!!). برایم زوبێدیش دەڵێ: سەرەڕای ئەوەی ئاڵای خۆیان هەڵداوە (مەبەستی کوردە)، هاتوون تابلۆی ڕێنماییەکانی هاتوچووشیان بە کوردی نووسیوە، ئەمە چۆن دەبێ؟ پاشان هەر بەخۆی دەڵێ: بەڵام باشیان کردووە بەم دواییە تابلۆکانیان کردەوەتەوە عەرەبی (!!). ئینجا تۆ وەرە لەگەڵ عەقڵییەتی وا دابنیشە و گفتوگۆ و دانوستان بکە و باسی دیموکراسی و ماف بکە، کە لە ئەساسدا

نایانەوێ تێی بگەن.. هەر ئەوەندە دەزانن، قەوانێکیان هەیە، ئەگەرچی خۆشیان دەزانن کۆن بووە و ڕناوە، بە بۆنە و بێ بۆنە لێی دەدەنەوە، هەر بۆیەشە حاڵیان زۆر خۆشە. بەڕاستی شوورەییە بۆ نووسەر یا ڕۆژنامەنووسێك بەو عەقڵییەتە دواکەوتووە بیر بکاتەوە لە کاتێکدا ئەمڕۆ دنیا دنیایەکی دیکەیە. شوورەییە لەبیر خۆیان ببنەوە، کە هەمیشە کورد بووە دروشمی دیموکراسی بۆ عێراق هەڵگرتووە و خوێنی لەو پێناوەدا داوە.. شوورەییە بۆیان، لەگەڵ هەموو ئەو زوڵم و ستەم و ئەنفال و کیمیابارانە، ڕۆژێ لە ڕۆژان کورد لە ناچارترین ناچاریدا پەنای بۆ تیرۆر و تیرۆرکاری نەبردووە و هەمیشە شاعیر و نووسەرانی لەسەر کێشەی (گۆیا سەرەکی ئەوانییان) فەڵەستینیان کردووەتەوەتەوە. شوورەییە بۆ خەڵکانێك خۆیان بە نووسەر و ڕۆژنامەنووس بناسێنن بەو عەقڵیەتە فاشستیە سەیری گەلێك بکەن کە سەرەڕای ئەوەی خاکیان داگیر کردووە خێر و بێریان خواردووە و دەخۆن ئینجا بەو ڕەنگەیش لێی بڕوانن وەك بڵێی کفری کافرمان کردبێ ڕێنمایی هاتووچوومان بە کوردی نووسیبێ.
بەڕاستی شوورەییە ئەگەر شتێك لای ئەم چەشنە بوونەوەرانە مابێ بەناوی شوورەیی.

شیوەنی دوای هەڵبژاردن.. عەلی مەحمود محەمەد

هەموو خەریکی سەیرکردنی ئەو مەهزەلە ئاست نزمەین بە ناوی بانگەشەی هەڵبژاردن لە کوردستان دەگوزەرێت, قسەکەرەکان هەموو بێ بەرنامەن, مام ڤاندام لە چاویانەوە چومسکییە, تەنها کاندیدی کابرای قەبرستانەکە بۆ هەڵبژاردن بەرنامەی هەیە, ئەویش قەبرمان بۆ دوای ژیان پێشکەش دەکات, ژنیشمان کاتێك بۆ دێنێت رۆژی 3 جار لە چیای هەڵگورد سەرکەوین, ئەوجا دەبێت شەو بدەینە دەم رۆژەوە, هەناسە دانیش تەرك بکەین, چونکە کاتەکە هێشتا بەش ناکات ئەگەر بە هەڵوەڕەش سەرکەوین, دووجاری پڕ ناکەینەوە.
بیست رۆژی خۆشمان بردە سەر, نمایشەکان گ□ت□ جاڕی بوون, جنێوی کۆمێنتەکانی تۆڕە کۆمەڵایەتییەکانیش لە جوتکەکان خۆشتر بوون.
نەنکم یادی بەخێر زۆری لە ژیان بینیبوو دەیووت دوای هەموو

پێکەنینێک گریان هەیە، منیش ئەو ترسەم هەیە و دەمەوێت لە سیناریۆکانی گریانی دوای هەڵبژاردنەکەوە دەست پێبکەم.
روژ 21ی ئۆکتۆبەرە، خەڵک هێشتا زۆرینەی مۆری مەرەکەبی دەنگدان بە پەنجەیانەوەیە، وردە وردە سندوقەکان گەڕاونەتەوە بۆ ئەلبیسەو سایلەکە، هەندێک گەنج بەردەم ئەو جێگایانەیان گرتووە بۆ داکۆکی لە دەنگەکانی ئەمە، لە سەرەوەش بنەماڵە نا سیاسییەکان کە هەڵبژاردن بە بەش و پشکی ئەوان کراوە، خەریکی سات و سەوداو پەیوەندیکردنن، هەیە بە بەشی خۆی رازییەو هەشە ناڕازییە، هەندێک سیاسیش کە پێشتر هەڵتەقیبوون، مام خدر رووسی لە تەنیشت بارەگاکەی خۆی ریزیان دەکات و دەیانکاتە ڕەقەم، ئاخر ئەو کەسانەی هیچ بیروباوەڕێکیان نەبێت و ئەلتەرناتیفی گونجاوی ئێران و تورکیا نەبن، چەندە خۆیان لە گەورە بووبێتەوە، لە تاقیکردنەوەی وادا یەکجار شانسیان دەبێت تاقیبکەنەوە، کە کەت وەک هەولێرییەکان دەڵێن ئیتر هەڵساندنەوەی موستەحیلە.

دوو سیناریۆ

هەڵبژاردنی هەرێمی کوردستان دوای هەڵبژاردنەکانی دیالەو موسڵ و کەرکووک دێت کە تەرزێکی دیکە لە سیناریۆی سیاسی هێنایە پێشەوە، سیناریۆیەک لە مەتبەخی ئێران ئامادە کرابوو، دووریش لە جوگرافیاو ناوەندە شەرعییەکان یەکلا کرانەوە، تیایدا لە هەرسێکیان تورکیا توڕە درایە دەرەوەی دەسەڵاتز
ئەم هەڵبژاردنە بەشەوەی سەرەکی نەک هەموو، ململانێی گەل و نا گەل نەبوو، ململانێی بنەماڵەکان بوو لە سەر نوێنەرایەتی ئێران و تورکیا لە کوردستان، بە وەکالەت وەرگرتن بوو، ململانێ بوو بە پشکەکانی ئێران و تورکیا لە هەرێمی کوردستان.
تورکیا سێ برین لە جەستەیەتی، دیالەو موسڵ و کەرکوک، دەرکردنی لە هەولێرو دهۆک تەڵقەی ڕەحمە بۆ ئەو لە عێراق کە زیاتر لە چوار سەدە لە ژێر هژمەنیای ئەودا بووە.
هەر یەکێک لەو دوو وڵاتە چەند هێزێکی سیاسی نوێنەرایتییان دەکەن، پارتی و یەکگرتوو و بزووتنەوەی ئیسلامی نوێنەری تورکیان و ینك و هەوڵوێست و کۆمەڵە و گۆڕانی گەڕەکی گردەکە و سۆسیالستیش نوێنەرایەتی ئێران دەکەن، تەنانەت کریستان و تورکمانیش بە مەبدەئی مونا قەهوەچی خۆشناو و شێخ ڕەیانی کەنە کلدانی و ئیسلامی شیعە مەزهەبی ئێستا کە نوێنەرەکانیان بە دەنگی ز□ر□قانی و لیوا تایبەتەکان کە ناویان پێشمەرگەیە هەڵدەبژێردرێن، ئەوانیش دابەش بوونە بەسەر ئەو دوو ولاتە، بزووتنەوەی دیموکراتی ئاشوری و

رێکخراوی کلدۆ ئاشوری و بەرەی تورکمانی زەقەی چاویان دێت، دەمیان بە کورسییەکە ناگات کە بە ناویانەوە دیاریکراون، ینك بەشی خۆی لە کورسی کەمینەکان وەرگرت ئیتر باسی جیاکردنەوەی لیستی دەنگدەران و شتی وا ناکات، ئەوانیش لەسەر مەبدەئی موناو رەیان دابەش دەبن بەسەر ئێران و تورکیا.

یەکێك لە ئەگەرەکانی ئەنجامی هەڵبژاردن دووبارە کردنەوەی سیناریۆکەی کەرکووکە، بەوەی ئێرانییەکان هێزەکانی سەر بە خۆیان ببەنە بەغدا، کاتێك توانیان 53 کورسییەکە تەواو بکەن، لەوێوە دوور لە ژاوە ژاوو حکومەت پێك به□ن و پارتی ئاوت کەنەوە بۆ چوارەم جار، هەرچەندە هێشتا دوو هێزی وەك نەوەی نوێ و گەل خۆیان لەو هاوکێشە سیاسییە یەکلا نەکردۆتەوە، بەڵام ئەوانە هێزی لچتقن بە هەر لایەکدا بکەون دوور نییە، یان پارچەی گەورە گەورەیان لێ ببێتەوە، ئەم سیناریۆیە دوو لەمپەری گەورە لە بەردەمیدایە بۆ سەرکەوتن:

تورکیا و ئەمەریکاو ئیسرائیل و وڵاتانی کەنداو رێگا بەم سیناریۆیە لە ئێستادا نادەن، چونکە دۆڕانی ئەوانیشە لە ناوچەکەو دەبێتە ئینتڵاقی عێراقێکی شیعەی ئیسلامی، دژ بەم سیناریۆیە بۆ ئەم مەبەستە هێزەکانی تورکیا لە هەرێمی کوردستان، لە حالەتی وا دا ئەگەری هەیە تا دێگەڵە بێت، هەروەها هەردوو پارێزگای هەولێر و دهۆك لە رووی ئیدارییەوە بە دەست پارتین، هەڵبژاردنەکە بۆ ئیدارەی ناوخۆیی نییەو لەبەردەم جێبەجێ کردنی ئەم سیناریۆیە هەموو ئەگەرێك هەیە، تەنانەت رووداوەکانی 16ی ئۆکتۆبەرو 31ی ئاب دووبارە ببنەوە بە شێوە کۆنەکە یان شێوازی نوێ.

پارتی هەوڵی دا لە گەڵ ئێران پەیوەندی ئاسایی بکاتەوە، چونکە پشتیوانییە نێودەوڵەتییەکەی چەندە بەهێز بێت، کارایی ئێرانی نابێت لە بەغدا، لەوێوە پەنجە ی خستۆتە بنا قاقای، لەبەر ئەوەی دەست بەرداری تورکیا و ئیسرائیل و ئەمەریکاو خەلیج نەبوو، بۆیە دوای سەفەرە سەرکەوتووانەکەی نیچیر بارزانی ئەوجا لە کەرکوك ئێران پشتی پارتی شکاند و روحی دڵی لە دڵی کوردستان هەڵکێشا و دای بە زەویا، شایی سەفەرە سەرکەوتووەکەی لێ کرد بە شین.

وەك دەبینین دانیشتنەکان میوانخانەی بابل لە بەغدا چەندە نا دەستووری بێت بەرەی تورکیا هەر دەبێت زوڕنا لێبدەن، تانەکان لەناو تەنەکەی زبڵەکەن، دادگاکان سیاسین و بە ئیعازی کیلابییەکان کار دەکەن نەك ناوەڕۆکی دەستوور، دەسکەوتەکان خوداوەندی پیرۆزن.

دەست بردن بۆ ئەم سیناریۆیە لەم قۆناغەدا بۆ ینك زۆر مەترسیدارە و ئەگەری سیناریۆی چەشنی 31ی ئابی هەیە، زیانەکەی زۆر لە قازانجەکەی زیاتر دەبێت، رازی نەبوونیش بۆ پارتی ئەگەری دووبارە

بـوونـەوەی سـینـاریـۆی پـەلامـاری هەمە لایەنەی سـەربازی هەیە لە لایەن عێراقەوە بەناوی چەسپاندنی شەرعیەت.
سیناریۆی دووەم گونجاوترە بۆ هەردوو لایان, ئەویش رێككەوتنە لە سەر كابینەی نوێ و بەردەوامیدان بە بارودۆخی حازر, بێشك حكومەتە كۆنەك□ د□وخێنن, حكومەتێكی نوێ لە خۆیان و خۆیان دوور لە گۆڕان و سۆسیالست پێك دەهێننەوە, هەم یەكێتی دەیڕوخێنێت , هەم پارتیش بە دانانەوەی مەسرور بارزانی ناتوانێكەی سەر دەگرێت, بە بەشداری شەریكی نوێ یاخود هەر كۆنەكان , بەڵام ژمارەكەی دەگۆڕن لە كابینەی نۆوە بۆ كابینەی دە, ئاڵوگۆڕیش بە پۆستە سیادییەكان دەكەن, بەشی بنەماڵەكان زیادو كەم دەكات.
ئەوانەشی قوڕگیان لە گەڵ هاوار دڕا, ئیسراحەتیان نەكرد بە جرت و فرتی ئەم شارەو ئەو شارە, وێن□ س□□قییەكانیان بۆ یادگاری بۆ دەمێنێتەوە.. تاس و حەمامی جارانیش دووبارە دەبێتەوە.

دەنگدان نارەزایەتی دەسوتێنێ.. عوسمانی حاجی مارف

بـایکۆتی بـارزانی، هەڵبژاردنـی خسـتە سـەر ڕێگـایەکی بنبەست و داخـراوەوە، ئەوەی نیشانـدا كەبەبێ بەشـداری پـارتی هەڵبـژاردن ناكرێت، بۆیە دادگای فیدراڵی ناچاركرد، دەستبەرداری بەشێک لە بڕیارەكانی بێت و گۆڕانی تیا بكات، تا بارزانی بەشداری لەم هەڵبژاردنەدا بكات، واتە زۆر بەسادەیی دەتوانین بڵێین هەركات بارزانی بەرەوڕوی هەڵبژاردنێک بێت زیانی هەبێت بۆی، ئەتوانێ ئیفلیجی بکات، ئەمەش واقعی سروشتی جۆری دەسەڵاتی سیاسیە لە كوردستانی عێراقدا، كە خاوەن هێزی میلیشیا باڵادەسەتە، نەک دەنگ و دەخالەتی خەڵک لەدەسەڵاتی سیاسیدا، ئەزمونی جۆری دەسەڵاتی سیاسی زۆنی زەردو زۆنی سەوز لە سیوسێ ساڵی ڕابردودا ئەوەی نەشاردۆتەوە، كە هەڵبژاردن چ گاڵتەجاریەكەو هیچ كات نەیتوانیوە هیچ گۆڕانێک یا كۆتایی هێنانبێت بەدەسەڵاتی بارزانی و تاڵەبانی.
واتە پێش هەر شتێک پێویستە ئەوە بە هەند وەرگرین كە بڕیارەكانی دادگای فیدراڵی نەیتوانی سیاسەتەكانی “چوارچێوەی هەماهەنگی” كە پێكهێنەری حكومەتی عێراقن، لەبارەی هەڵبژاردنەوە خۆی بسەپێنێت،

نەیتوانی بارزانی ملکەچ کات بە ئەو سیاسەتەی تا ڕادەیەک بە بەرژەوەندی تاڵەبانی دەشکایەوە.

واتە بڕیاری بەشداری نەکردنی پارتی لەم هەڵبژاردنەدا، ئەوەی ڕاگەیاند کە هەڵبژاردن ناتوانێ دەسەڵاتی سیاسی لە کوردستاندا لەڕێگەی هەڵبژاردنەوە بگۆڕدرێت، چونکە گەر وانیە، ئەوە ئاسانترین فرسەت بو، پارتی تەریک بکرێتەوە و هەڵبژاردن بەگوێرەی بڕیارەکانی دادگای فیدراڵی ئەنجام بدرایەو دەسەڵاتی پارتی کۆتایی پێ بهێنرایە، بەڵام دیمان کە ناتوانرێت کارێکی لەو چەشنە ئەنجام بدرێت، دادگای فیدراڵی بەناچاری بڕیارەکانی گۆڕی.

ئەو خەیاڵات و چەواشەکاریانەی ئۆپۆزسیۆن وەک ئومێدێک بە کۆتایی دەسەڵاتی بارزانی و تاڵەبانی بانگەشەی بۆدەکەن، بێناوەڕۆک و بێ مانان، چونکە لەگەڵ هەر ئاڵوگۆڕێک کە لەدۆخی سیاسی کوردستاندا ڕویدا بێت، یان پەیوەندیەکانی حکومەتی عێراق و حکومەتی هەرێم بارگرژی تێکەوتبێت، هەروەها حکومەتی عێراق و هێزەکانی شیعە فشارێکی زۆریان لەسەر بارزانی و تاڵەبانی دانابێت و میلی هاوسەنگی هێزیان بە قازانجی حکومەتی عێراق وەرچەرخاندبێت، مانای ئەوە نیە کۆتایی دەسەڵاتی بارزانی و تاڵەبانیە، دەسەڵاتی زۆنی زەردو سەوز لاوازن لەبەرامبەر حکومەتی عێراقداو ناچارکراون ملکەچی ئەو واقعیەتەبن، حکومەتی عێراق ئەم دووهێزە میلیشیایەی بزوتنەوەی کوردایەتی بەو شێوەیە لاپەسەندە کە پاشکۆی سیاسەتەکانی حکومەتی عێراقبن، پارتی و یەکێتیش لە چوارچێوەی ئەو ململانێیانەی لە چەند ساڵی ڕابردودا لەبەرامبەر حکومەتی عێراقدا هەولیان بەداوە، نەک مایەپوچ مانەوە، هەنگاو بەهەنگاو ئایندەی بەرژەوەندیەکانیان لە ژێر سێبەری سیاسەتی حکومەتی عێراقدا پێناسەدەکەنەوەو پێگەی خۆیان دەپارێزن، بەڵام لەبەرامبەر خەڵک و ئەولایەنانەی وەک ئۆپۆزیسۆن خۆیان پێناسە دەکەن، پارتی و یەکێتی بەداخەوە کە توانایان نەگۆڕدراوەو بەردەوامی بەدەسەڵاتەکەیان ئەدەن و بەهیچ جۆرێک هەڵبژاردن ناتوانێ ئەو پرۆسەیە بێت مانای کۆتایی دەسەڵاتەکەیانی لێکەوێتەوە. لەلایەکی تریشەوە ئۆپۆزسیۆن بانگەشە بە ئومێدێکەوە دەکات کە گوایە لەڕێگەی پشتیوانی بە حکومەتی عێراق و دادگای فیدراڵیەوە ئەتوانن سەرکەوتن بەدەست بهێنن، بەڵام ئەوەی زۆر ڕۆشنەو حکومەتی عێراق و هێزەسیاسیەکانی عێراق بەهیچ جۆرێک حسابی لەسەر ناکەن، ئەو لایەنە بەناو ئۆپۆزسیۆنەی کوردستانە کە جێگای متمانەی سیاسی و بەڕێوەبردنی دەسەڵاتی سیاسی نین، ئەو ئەرک و کارەو پێشخزمەتیەی بارزانی و تاڵەبانی ئەتوانن بە حکومەتی عێراق ئەنجامی بدەن، ئۆپۆزسیۆنەکەیان کۆمەڵە لایەنی بێکارو هیچ لەبارا نەبون.

هەروەها شێوازی ئەم هەڵبژاردنەی ٢٠/١٠ ی ئەمساڵ بەو هەر جۆرێک بەڕێوە ببرێت و هەرلایەنێک بەڕێوەی بەرێت، مانای ئەوە نیە ئەتوانرێت دەرگای ساختەکاری بەرامبەر بەهێزی میلیشیا ببەسترێت، ئەوەش بەدوور نازانم کە لایەنەکانی حکومەتی عێراق یارمەتی پارتی و یەکیتی لە ساختەکاریدا بدەن، جگە لەوەش هەردوو هێزی دەسەڵاتدار نفوزێکی تایبەتی بەخۆیان هەیە کە وەک دەنگدەری جێگیر حسابیان لەسەر کراوە، کە ناتوانن دەنگ بە کاندیدەکانی پارتی و یەکێتی نەدەن کە ژمارەیەکی کەم نین، کە ئۆپۆزسیۆنەکان لەم جۆرە دەنگدەرانە بێبەشن، دەنگدان بۆیان پەیوەستە بە مەزاجی دەنگدەرانەوە، بۆیە داوا دەکەن زۆرترین کەس بەشداری بکات.
نابێت فریوی ئەوە بخۆین کە بە دەنگدان ئەتوانن ئەم دەسەڵاتە ئاڵوگۆڕ پێبکەن، بۆیە نەچوون بەرەو بەردەم سندوقەکان و دەنگ نەدان بەشێک دەبێت لە پیادەی ئەو ئاراستەیە کە خەڵکی ناڕازی لەئاستای ئەو ئامانجەدان کە بە ڕاپەڕینی جەماوەری دەیانەوێت ئەم دەسەڵاتە کۆتایی پێبهێنن.
ئەوەی ئاشکرایە دەنگدان سەنگی مەحەکی مانەوە یان نەمانەوەی دەسەڵاتی پارتی و یەکێتی نەبووە نابێت، هەڵبژاردن لەکوردستان ئەو تایبەتمەندیەی هەیە کە تەنها ئامرازێکە بەدەستی بارزانی و تاڵەبانیەوە کە بەناوی هەڵبژاردنەوە شەرعیەت بەدەسەڵاتەکەیان بدەن، دەنا هەڵبژاردن بکرێت یان نەکرێت زۆنی زردو و زۆنی سەوز باقیە، فرستدان بە بەشداری لایەنەکانی تریش بەهەر ناوێکەوە یان بەناوی ئۆپۆزسیۆنەوە، تەنها ئارایشکردنی شێوازی هەڵبژاردنەکەیە.
ئاشکرایە کە ئەنجامی دەنگدانی ئەم هەڵبژاردنەش هەر جۆرێک بێت ناتوانێ ئاڵوگۆڕ لەدەسەڵاتی بارزانی و تاڵەبانی پێشبینی بکرێت، بەڵام دیارە ئەم دۆخی بێزاری و تورەیی و ناڕەزایەتیە فراوانەی خەڵک لە بەرامبەر حکومەتی هەرێمدا، ڕێژەی دەنگدەر کەمدەکاتەوە، ئەمەش زیاتر بەزیان بە لایەنەکانی بە ناو ئۆپۆزسیۆن تەواو دەبێت، چونکە ئۆپۆزسیۆنی بەشدار لەم هەڵبژاردنەدا، تەنها ئومێدیان بەدەنگدانە، نەچونی خەڵک بۆ دەنگدان، بێ ئومێدیان دەکات لەو چاوەڕوانیەی کە بە هەڵبژاردن بە بەدەست هێنانی چەند کورسیەک هەیانە، ئەمەش مایەی ئەو مەترسیەیە بۆیان کە نەتوانن کورسی پێویست بەدەست بهێنن.
نەچوون بۆ دەنگدان پێویستیەکی گەشەسەندنی نارەزایەتیەکانی خەڵکە، کە لە ڕێژەی دەنگداندا نەچینە دەرەوە و نەچینە سەر سندوقەکانی دەنگدان، نەچوون بۆ دەنگدان مانای نایەکی گەورەیە بە ئەم دەسەڵاتە، چونکە تەواوی لایەنەکان بە ساختەکاری و بەسەرکەوتن گەیاندنی هەڵبژاردنەکەیان پێویستیان بە نیشاندانی وەستان و

ڕیزبونی خەڵکە لە بنکەکانی دەنگداندا، پێویستە لە بەرامبەر ئەو ڕاستیەدا بەئاگابین کە دەنگی ئەمەیان ناوێت، تەنها وەک ئەکتەرێک بەکارمان دەهێنن، بۆیە یەکەم؛ نەچون بۆ دەنگدان ڕیسواکردنی تەواوی پرۆسەی گاڵتەجاری هەڵبژاردنەکەیانە، چونکە ئەوان بەهەر فروفێڵ و شێوازێکی ناشایستەو ساختەکاری بێت ئەتوانن یاری بەدەنگەکان بکەن. دووەم؛ ئەوان پێویستیان بە کۆبونەوەی خەڵکە بەدەوری بنکەکانی دەنگدان تانیشانی بدەن کە هەڵبژاردنەکەیان شەرعیەتی هەیە. بەڵام ئەوانەی بەشداری لەم هەڵبژاردنەدا دەکەن و کاندیدیان هەیە، بۆ فریودانی ئەوەی دەنگی خەڵک نەسێتە لەخەڵک دەپاڕێنەوە بچن دەنگ بدەن، بەڵام کەسی ناڕازی بچێت بۆ دەنگدان یا نەچێ دەنگەکەی هەرسوتاوە، نەچون بەهێزکردنی پرۆسەی ناڕەزایەتیەکانمان نیشان ئەدات، چون بە دەنگی ناڕەزایەتی دەسوتێنێت.

بانگەشەی ئەم جارەیان بۆ هەڵبژاردن، ناتوانن بە بەڵێنی دابینکردنی خواست و موچەو پیداویستیەکانی ژیانی خەڵک فریوکاری بکەن، چونکە بە لاوازی پێگەیان لە بەرامبەر حکومەتی عێراقدا ئەو هەلەیان لەدەستداوە کە ڕویان بێت بانگەشەیەکی لەو چەشنە بکەن، زیاتر لە گۆشەیەکەوە بانگەشەکانیان ڕادەگەیەنن، کە ڕیسواکردن و تاوانبارکردن و شکاندنی یەکترە تائاستی دروشمی کۆتایی دەسەڵات، بەمجۆرە بانگەشەکەیان زیاتر نیشاندانی دۆخی شەڕە تا ئەوەی بانگەشەی هەڵبژاردن بێت، ئەتوانم بڵێم هەڵخڕاندنی دۆخێکی لەم چەشنە زیاتر پێویستی بە نەچون بۆ دەنگدان و ڕیسواکردنی پرۆسەکەیانە، گەر ئۆپۆزسیۆنەکیش هەستی دڵسۆزی و پشتیوانی بۆ خواست و ئایندەی خەڵک هەبێت، لەڕیزی ناڕەزایەتیەکانی خەڵکدا دەوەستێت بۆ کۆتایی هێنان بەم دەسەڵاتە لە ڕێگەی ڕاپەڕین و شۆڕشی جەماوەریەوە، نەک بەشداری لە هەڵبژاردنێکدا کەدەسەڵاتداران بە شەرعیەتدان بەدەسەڵاتەکەیان بەکاری دەهێنن.

تانیشک بچووکترین وەرگری

دکتۆرایە لە جیهان.. رەزا شوان

(تانیشک ماتیۆ ئەبراهام) لاوێکی هیندی ـ ئەمریکییە، لاوێکی پەرجۆ و ناوازەیە. بچووکترین لاوە لە جیهاندا، کە لە تەمەنی (١٩) ساڵیدا، بە پلەی نایاب دکتۆرای لە (ئەندازیاریی بایۆپزیشکی) دا وەرگرت. تێزی دکتۆرای تانیشک لەسەر پەرەپێدانی سیستەمی زیرەکی دروستکراوە. کە لە نەخۆشییەکانی دەستنیشانکردندا بەکارد□هنرێت. دکتۆر تانیشک ئەبراهام، ش□ش□کی ئەندازیاریی بایۆپزیشکی لە جیهاندا بەرپاکرد.

باوکی تانیشک ناوی (بیجۆ ئەبراهام) ە، ئەندازیاری نەرمەکاڵا "بەرنامەسازی"یە. دایکیشی دکتۆر (تاجی ئەبراهام) ە. توێژەری ڤێتێرنەری یە. خەڵکی شاری (کیرالا)ی هیندستانن. لە پێناوی ه□□لی کارێکی باشتر و گوزەرانێکی خۆشتردا، کۆچیان بۆ ئەمریکا کرد. تانیشک ئەبراهام، لە ساڵی (٢٠٠٤) دا، لە شاری (ساکرامنتۆ) لە ویلایەتی کالیفۆرنیا لە ئەمریکا، لەدایک بووە. پۆلەکانی خوێندنی بن□□تی لە کامپی پەنابران تەواوکرد. لە مای□ش□وە، دایک و باوکی وانەی تایبەتییان پێدەوتەوە.

بەپێی ریزبەندیی ساڵەکان، دکتۆر (تانیشک ماتیۆ ئەبراهام) ی پەرجۆتان پێدەناسێنین.

١ـ لە تەمەنی (٢) ساڵیدا: دایک و باوکی بە تایبەتیش دایکی، تێبینی ئەوەیان کردووە، تانیشک لە تەمەنی (٤) مانگیدا دەستیکرد بە نیشاندانی بلیمەتی، کە زۆر حەزی لە پەرتووکی منداڵان بوو. پەڕەکانیانی هەڵدەدایەوە و بە وردی سەرنجی وێنەکانیانی دەدا. لە تەمەنی دوو ساڵیدا، هەموو ئەو شتانەی کە بیستووبوونی یان خوێندبوویانەوە، بە ییری خۆی دەهێنانەوە. هەر لەم تەمەنەدا، پرسیارە سەرەتاییەکانی بیرکاریی جێبەجێدەکرد. کە زۆر کەس ناتوانن ئەنجامیان بدەن.

٢ـ لە تەمەنی (٤) ساڵیدا: پەیوەندیی بە کۆمەڵەی (مێنسا) وە کرد، کە رێکخراوێکی جیهانییە، تایبەتە بە کەسانی زۆر زیرەکی باڵا لە جیهاندا. لە تاقیکردنەوەکانی ئاستی زیرەکی ستانداردی مێنسادا (%٩٩,٩) پلەی بەدەستهنا. بوو بە یەکێک لە بچووکترین ئەندامانی مێنسا لە جیهاندا.

٣ـ لە تەمەنی (٥) ساڵیدا: لە ماوەی (٦) مانگدا، بە پلەی

نایاب، بەوانامەی هەر (٥) کۆرسەکەی بیرکاری وەرگرت. کە پرۆگرامەکانی پەروەردەیی بوون، بە فێرکردنی منداڵانی بەهرەمەند. زانکۆی (ستانفۆرد) ڕێکیخستبوون و پێشکەشیانی دەکرد.

٤ـ لە تەمەنی (٦) ساڵیدا: بەوانامەی تەواوکردنی کۆرسی ئامادەیی و کۆلێژیی، لە بوارەکانیی: کیمیا، زانستی زیندەوەرزانی، بایۆلۆژی، جیۆلۆجی دا، وەرگرت. کە بچووکترین قوتابی بوو، کۆمەڵەی (فای تیتا کاپا) بە شانازییەوە وەریگرت.

٥ـ لە تەمەنی (٧) ساڵیدا: کورسێکی کیمیای بە پلەی نایاب لە ڕێگەی ئۆنلاین، لە زانکۆی کالیفۆرنیا، لە بیرکلی تەواوکرد. هەر لە تەمەنی حەوت ساڵیدا، کۆرسێکی تری لە بواری جیۆلۆجی و فەلەکناسی، لە کۆلێژی (ئەمەریکی ریڤەر) لە شاری ساکرامێنتۆ، بە پلەی یەکەم دەرچوو.

٦ـ لە تەمەنی (٨) ساڵیدا: بوو بە جێگری سەرۆکی دامەزرێنەری یانەی فەلەکناسی لە کۆلێژی ریڤەری ئەمەریکی. هەر لە هەشت ساڵیدا، لە کاتی پشکنین و لێکۆڵینەوە لە سەدان وێنەی روانگەی ناسای مەودا دوور ـ پرۆژەکانی کیلەری ناسا. تانیشک بەرپرس بوو، لە دۆزینەوەی هەسارەیەکی دەرکی و زریانێکی خۆر.

٧ـ لە تەمەنی (٩) ساڵیدا: بچووکترین کەس بوو، کە لە ساڵی (٢٠١٢) دا، بەشداریی لە کۆنفرانسێکی ناسادا (ئەیمس) کرد و وتەیەکی پێشکەش کرد. هەر لەم تەمەندا، بوو بە ئەندامی دوو ساڵەی کۆمەڵەی ئابڕوومەندیی زانکۆیی (تیتا کاپا)ی ئەمەریکی.

هەر لە تەمەنی نۆ ساڵیدا، لە ساڵی (٢٠١٤ـ ٢٠١٥) وەک بچووکترین کەس هەڵبژێرایەوە و بەشداریی لە کۆنفرانسی ناسادا کرد و وتەیەکی پێشکەش کرد.

٨ـ لە تەمەنی (١٠) ساڵیدا: بەرنامەی دبلۆمی قوتابخانەی ئامادەیی بەدەستهێنا. کە بچووکترین کەس بوو لە ئەمەریکادا، لە دە ساڵیدا بڕوانامەی ئامادەیی بەدەستهێنابێت. هەر لە دە ساڵیدا، دووبارە بە جێگری سەرۆکی پەیوەندییەکان هەڵبژێرایەوە.

٩ـ لە تەمەنی (١١) ساڵیدا: لە کۆلێژی (ئەمەریکی ریڤەر) سێ بڕوانامەی بەشداری لە زانستە بیرکاری و فیزیاییەکان، زانستە گشتییەکان، خوێندنی زمانی بیانی، بە نمرەی نایاب بەدەستهێنا.

١٠ـ لە تەمەنی (١٢) ساڵیدا:(سکۆلەرشیپی ریجێنس ـ هاوڕێتی) لە زانکۆی کالیفۆرنیا سانتاکرۆز وەرگرت. لە زانکۆی کالیفۆرنیا لە شاری (دەیڤس) لە ئەمەریکا وەرگیرا. بۆ ئەوەی درێژە بە خوێندنی بەکالۆریۆس بدات.

١١ـ لە تەمەنی (١٤) ساڵیدا: لە زانکۆی کالیفۆرنیا بە پلەی ناب و بە پلەی شانازی، بڕوانامەی بەکالۆریۆسی لە (ئەندازیاریی بایۆپزیشکی) دا بەدەستهێنا. بوو بە دکتۆر دانیش ئەبراهام.
دکتۆر دانیشک، هەر لە چواردە ساڵیدا، دەستی بە خوێندی دکتۆرا کرد. گرنگی دا بە پەرەپێدانی زیرەکیی دروستکراو بە دەستنیشانکردنی نەخۆشییەکان.
١٢ـ دکتۆر تانیشک ئەبراهام، لە تەمەنی (١٩) ساڵیدا، لە (٧/حوزەیران/٢٠٢٣) دا، بە پلەی نایاب، لە زانکۆی کالیفۆرنیا لە شاری دەیڤس لە ئەمریکا، بڕوانامەی دکتۆرای لە (ئەندازیاریی بایۆپزیشکی) دا، وەرگرت. بوو بە بچووکترین وەرگری بڕوانامەی دکتۆرا لە جیهاندا.
لە ئاهەنگی دەرچوونیدا، بەجگە لە دایک و باوکی و خوشکە بچووکەکەی، داپیرەشی دکتۆر (تانکام ماتیۆ)ی تەمەن (٩٠) ساڵ ئامادەبوو، کە یەکەم ژنی هیندییە کە بڕوانامەی دکتۆرای لە پزیشکی ڤێتێرنەری لە هیندستاندا بە دەستهێناوە. باپیرەی کەچکردووشی، دکتۆر (زەکەریا ماتیۆ) توێژەری ڤێتێرنەری بوو. تانیشک ئیلهامی لە باپیرە و داپیرەیەوە وەرگرتووە. پێزانینیشی بە پشتگیریی دایک و باوکی هەیە.
١٣ـ دکتۆر تانیشک لە ئێستادا، تەمەنی (٢٠) ساڵە، تا ئێستا لە چەندین کۆنفرانس و ۆرکشۆپ و کۆنگرەدا، بەشداریی کردووە و باسی لە بارەی زیرەکیی دروستکراوەوە پێشکەش کردووە. وانەی وتووەتەوە، لە تاقیگاکاندا تاقیکردنەوەی ئەنجامداوە.

دکتۆر تانیشک ئەبراهام، لە چەندین بەرنامەی تەلەفزیۆنی و رادیۆیی، رۆژنامەیی، دەربارەی پسپۆرییەکەی، دیمانەیان لەگەڵدا سازداون. پێشتریش وەک بەڕێوەبەری سۆشیال میدیای تایبەت بە (تویتەر) کاری کردووە. تانیشک لە تۆڕە کۆمەڵایەتییەکاندا، زۆر چالاکە. لە ئێستادا کۆمپانیای توێژینەوەی زیرەکیی دروستکراوی پزیشکی، بە ناوی (میدبارک) دامەزراندووە و هەر خۆی بەڕێوەی دەبات و سەرکردایەتیی دەکات. ئەم کۆمپانیایە گرنگی بە راهێنانی مۆدێلی بنەڕەتی بە پزیشکی دەدات.
بەجگە لەو چالاکییانە، تانیشک گەلێک کار و چالاکیی جیاوازی تری ئەنجام داون.
تانیشک ئەبراهام، بووە بە نموونە و سەرمەشق بۆ لاوان لە جیهاندا، بە چاولێکردنی.

شایەنی باسە و جێی سەرنجە، خوشکەکەی تانیشک، کە ناوی (تیارا ماتیە ئەبراهام)ە، لە خۆی بچووکترە، ئەویش نەوجوانێکی بلیمەت و پەرجەیە. لە تەمەنی (٤) ساڵیدا بوو بە ئەندامی کۆمەڵەی مەنسا. لە تەمەنی (١٦) ساڵیدا، بروانامەی بەکالۆریۆسی لە موزیک لە زانکۆی کالیفۆرنیا بەدەستهێنا. لە تەمەنی (١٨) ساڵیشدا، بروانامەی ماستەری لە موزیکدا، لە کۆلێژی جاکوب لە زانکۆی (ئیندیانا) بەدەستهێنا. لە ساڵی (٢٠٢٢) دا، خەڵاتی هونەرمەندە گەنجەکان، لە دەنگی کلاسیکدا، بە تیارا بەخشرا.

دکتۆر تانیشک ئەبراهام، ئاواتەخوازی ئەوەیە، کە ببێت بە براوەی خەلاتی نۆبێل. ببێت بە سەرۆکی ویلایەتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا. بێگومان، لە بەردەم ئیرادەیەکی بەهێز و خەبات و کۆڵنەداندا، هیچ شتێک نییە کە ناوی ئەستەم بێت.

(*) بۆ نووسینی ئەم بابەتە، سوودم لە چەندی سایتی ئینگلیزی وەرگرتووە.

نەرویج: ٢٠٢٤

خوناوی شیعر.. ستار ئەحمەد

ئیتر تەواو
لەدەفتەری بوونا خۆم دەسڕمەوە
سێبەرەکەت دەشێلم و
قومێك عەشق لەلێوانت دەخۆمەوە
بەسەر شانی تەنیاییدا سەردەکەوم
دەست لە بەرکی نامەیی گیردەکەم
لەگەڵ گەشەی نەبوونیا دەبمە هاودەم
لەگەڕانی دەئاڵێم و
گیتارەکان دەکەم بەدە
شەوانە هەناسەیەك
لەڕەحی گوڵەکەوە دەرچێت
بەشنەی با خۆم دەپێچمەوە
لەبەرامەی شیعرێك دەچنم
مەلەتکەی حەسرەتی

بۆ دەکەمە ریتم و
وێنەی پەیڤەکان دادەگیرسێنم
تاریکی لەدورگەی ئەوین هەڵئەدەم
دەکەومە دوای زریان
بەتەرزە خەناوکەیەکت بۆ دەهۆنمەوە
بەهەنسك خوناوی شیعر رادەماڵم
نەتۆ بوویتە عاشقی من و
نەگۆشەیەکی ئەم خاکەش
ژوانگەیەکی بۆ رەخسانم
هەتا بڵێم فەرموو وەرە میوانم بە
منیش وەك تۆ خاوەن ماڵم
نە بستە خاکێکیش هەتا ئەمڕۆ
بوو بەداڵدەو نیشتمانم

ستار ئەحمەد

خهڵاته‌کانی ۲۹مین خولی فێستیڤاڵی نێودەوڵەتی فیلمی "بۆسان" دیاریی کران.. ئامادەکردنی: مەنسوور جیهانی

خهڵاته‌کانی بەشە جۆراوجۆرەکانی پێشبڕ□ک□ی بیست و نۆیەمین خولی فێستیڤاڵی نێودەوڵەتی فیلمی "بۆسان" لە وڵاتی کۆریای باشوور دەستنیشان کران.

ڕێوڕسمی کۆتایی بیست و نۆیەمین خولی فێستیڤاڵی نێودەوڵەتی فیلمی "بۆسان" Busan بە ئامادەبوونی ئەندامانی لێژنەی دادوەرانی بەشە جۆراوجۆرەکانی پێشبڕ□ک□ی، سینەماکارانی بەشداربوو لە فێستیڤاڵ، چالاکانی پیشەگەڕیی سینەمایی و هەروەها هۆگرانی هونەری حە‌وتەم لە ناوەندی "سینەمایی بۆسان لە شاری بۆسان لە وڵاتی کۆریای باشوور بەڕێوەچوو و براوەکانی بەشی پێشبڕ□ک□ی "ڕەوتە نوێیەکان" New

Currents، بەشی “خەڵاتی کیم جیسۆئوک” Kim Jiseok، بەشی “خەڵاتی مێکێنات” Mecenat، بەشی “خەڵاتی سونجێ” Sonje، بەشی “خەڵاتی نێتپەک” Netpac، بەشی “خەڵاتی فیپرێشی” FIPRESCI و … دیاریی کران.

باشترین فیلمی بەشی پێشبڕکێی “ڕەوتە نوێیەکان”

ئەندامانی لێژنەی دادوەرانی بەشی پێشبڕکێی “ڕەوتە نوێیەکان” New Currents لە بیست و نۆیەمین خولی فێستیڤاڵی نێودەوڵەتی فیلمی “بوسان” کە بریتی بوون لە؛ “محەممەد ڕەسووڵ ئۆف” Mohammad Rasoulof دەرهێنەر و سیناریۆنووس لە وڵاتی ئێران ــ سەرۆکی لێژنەی دادوەران، “لی میۆنگ ــ سێ” LEE Myung-Se دەرهێنەر لە وڵاتی کۆریای باشوور، خاتوو “ژوو دۆنگیۆ” Zhou Dongyu ئەکتەر لە وڵاتی چین، خاتوو “کاتی کۆسرۆتی” Kani Kusruti ئەکتەر لە وڵاتی هیندستان و هەروەها خاتوو “ڤاتیا کالۆدیێرسیج” Vanja Kaludjercic بەرپرسی فێستیڤاڵی نێودەوڵەتی فیلمی “ڕۆتێردام” Rotterdam لە وڵاتی هۆڵەندا، دەنگەکانی خۆیان بەم شێوەیە ڕاگەیاند:

خەڵاتی باشترین فیلمی ئەم بەشەی فێستیڤاڵ، واتە؛ خەڵاتی نەقدی بڕی پارەی ٣٠ هەزار دولاری بە فیلمی سینەمایی “نیشتمانی سپێدەی هێمنایەتی” The Land of Morning Calm لە دەرهێنانی “پارک ڕی ــ وونگ” PARK Ri-woong بەرهەمی وڵاتی کۆریای باشوور و هەروەها فیلمی سینەمایی “ما ــ گریانی بێدەنگی” MA – Cry of Silence لە دەرهێنانی “ماو نایینگ” The MAW NAING بەرهەمی هاوبەشی وڵاتانی میانمار، کۆریای باشوور، سەنگاپوور، فەڕەنسا، نۆڕوێژ و قەتەر بەخشرا.

باشترین فیلمی “خەڵاتی کیم جیسۆئوک”

ئەندامانی لێژنەی دادوەرانی بەشی “خەڵاتی کیم جیسۆئوک” Kim Jiseok لەم ڕووداوە گرینگە سینەمایە کە بریتی بوون لە؛ “کریستییەن ژوونێ” Christian Jeune بەرپرسی بەشی فیلمی فێستیڤاڵی نێودەوڵەتی فیلمی “کان” Cannes لە وڵاتی فەڕەنسا ــ سەرۆکی لێژنەی دادوەران، “پڕاسانا ڤیتاناژ” Prasanna Vithanage دەرهێنەر لە وڵاتی سریلانکا و هەروەها خاتوو “شین سۆوۆن” Shin Suwon دەرهێنەر لە وڵاتی کۆریای باشوور، دەنگەکانی خۆیان بەم شێوەیە ڕاگەیاند:

خەڵاتی باشترین فیلمی ئەم بەشە، واتە؛ خەڵاتی نەقدی بڕی پارەی ١٠ هەزار دولاری بە فیلمی سینەمایی “گوندی ئەستێرەکانی ٢” Village Rockstars 2 لە دەرهێنانی “ڕیما داس” Rima DAS بەرهەمی هاوبەشی

وڵاتانی هیندستان و سەنگاپوور و هەروەها فیلمی سینەمایی “یێن و ئای ــ لی” Yen and Ai-LEE لە دەرهێنانی “تام لین شۆ ــ یۆ” Tom LIN Shu-Yu بەرهەمی وڵاتی تایوان پێشکەش کرا.

باشترین بەڵگەفیلمی بەشی “خەڵاتی مێکێنات” Mecenat

ئەندامانی لێژنەی دادوەرانی بەشی “خەڵاتی مێکێنات” Mecenat، لەم خولەی فێستیڤاڵ کە بریتی بوون لە؛ “موحسین مەخمەلباف” Mohsen Makhmalbaf دەرهێنەر، سیناریۆنووس و بەرهەمهێنەر لە وڵاتی ئێران ــ سەرۆکی لێژنەی دادوەران، خاتوو “ئاساکۆ فۆجیۆکا” Asako Fujioka جێگری سەرۆکی فێستیڤاڵی نێودەوڵەتی فیلمی “یاماگاتا” Yamagata لە وڵاتی ژاپۆن و هەروەها خاتوو “لی سووجۆنگ” Lee Soojung دەرهێنەر لە وڵاتی کۆریای باشوور، دەنگەکانی خۆیان بەم شێوەیە ڕاگەیاند:

خەڵاتی باشترین بەڵگەفیلمی کۆریایی و ئاسیایی ئەم بەشە، واتە؛ خەڵاتی نەقدی بڕی پارەی ٧٤٠٠ دولاری بە بەڵگەفیلمی “کارەکان و ڕۆژگارەکان” Works and Days لە دەرهێنانی هاوبەشی “پارک مینسۆ” PARK Minsoo و “ئاهن کیمی هایۆن” AHN Kearny Hyun بەرهەمی وڵاتی تایوان و هەروەها بەڵگەفیلمی “ماڵێکی دیکە” Another Home لە دەرهێنانی “فڕانکی سین” Frankie SIN بەرهەمی هاوبەشی وڵاتانی تایوان، هۆنگ کۆنگ، چین و فەڕەنسا بەخشرا.

باشترین کورتە فیلمی “خەڵاتی سونجێ” Sonje

ئەندامانی لێژنەی دادوەرانی بەشی “خەڵاتی سونجێ” Sonje لە بیست و نۆیەمین خولی فێستیڤاڵی نێودەوڵەتی فیلمی “بۆسان” کە بریتی بوون لە؛ “لیم دائێ ــ هیوونگ” Lim Dae-hyung دەرهێنەر و سیناریۆنووس لە وڵاتی کۆریای باشوور، خاتوو “کۆنێستانس تسانگ” Constance Tsang دەرهێنەر لە وڵاتی ئەمەریکا و هەروەها خاتوو “یاماناکا یۆکۆ” Yamanaka Yoko دەرهێنەر لە وڵاتی ژاپۆن، دەنگەکانی خۆیان بەم شێوەیە ڕاگەیاند:

خەڵاتی باشترین کورتە فیلمی کۆریایی و ئاسیایی ئەم بەشە لە فێستیڤاڵ، واتە؛ خەڵاتی نەقدی بڕی پارەی ٧٤٠٠ دولاری بە کورتە فیلمی “یۆریم” Yurim لە دەرهێنانی “سۆنگ جیسئۆ” SONG Jiseo بەرهەمی وڵاتی کۆریای باشوور و هەروەها بە کورتە فیلمی”باگێک لە زستان” A Garden in Winter لە دەرهێنانی “ئەلئێنورێ مەحموودیان” Eléonore Mahmoudian و “هیرۆشی ماتسۆئی” Hiroshi Matsui بەرهەمی هاوبەشی وڵاتانی ژاپۆن و فەڕەنسا پێشکەش کرا.

باشترین فیلمی "خەڵاتی فیپرێشی"

ئەندامانی لیژنەی دادوەرانی بەشی "خەڵاتی فیپرێشی" FIPRESCI فیدڕاسیۆنی نێودەوڵەتی رخنەگرانی فیلم لەم ڕووداوە هونەرییەدا کە بریتی بوون لە؛ خاتوو "تێرێز ڤینسێز" Teréz Vincze مامۆستای زانکۆ و ڕەخنەگری سینەما لە وڵاتی هەنگاریا، "هسین وێنگ" Hsin Wang ڕەخنەگری سینەما لە وڵاتی تایوان و هەروەها خاتوو "سوئێوون ڕیی" Souewon Rhee ڕەخنەگری سینەما لە وڵاتی کۆریای باشوور، خەڵاتی باشترین فیلمی ئەم بەشەیان بە فیلمی سینەمایی "چیرۆکی نیشتمان" Tale of the Land لە دەرهێنانی "لۆئێلۆ هیندرا" Loeloe HENDRA بەرهەمی هاوبەشی وڵاتانی ئەندوونیزیا، فیلیپین، تایوان و قەتەر پێشکەش کرد.

باشترین فیلمی "خەڵاتی نێتپەک" Netpac

ئەندامانی لیژنەی دادوەرانی بەشی "خەڵاتی نێتپەک" Netpac "تۆڕی پەرەپێدانی سینەمای ئاسیاپەسیفیک" لەم خولەی فێستیڤاڵدا کە بریتی بوون لە؛ "ئیگاراشی کوهای" IGARASHI Kohei دەرهێنەر لە وڵاتی ژاپۆن ـ سەرۆکی لیژنەی دادوەران، "هێرمان وان ئایکین" Herman VAN EYKEN مامۆستای زانکۆ لە وڵاتی بەلژیکا و هەروەها خاتوو "کئم میۆنگ" KIM Miyoung دەرهێنەر لە وڵاتی کۆریای باشوور، خەڵاتی باشترین فیلمی ئەم بەشەیان بە فیلمی سینەمایی "نیشتمانی سپێدەی هێمنایەتی" The Land of Morning Calm لە دەرهێنانی "پارک ڕی ـ وونگ" PARK Ri-woong بەرهەمی وڵاتی کۆریای باشوور بەخشی.

خەڵاتی "هۆگرانی سینەما"

ئەندامانی لیژنەی دادوەرانی خوێندکاران لە بەشی پێشبڕکێی "گۆشەی کراوە" Wide Angle لەم ڕووداوە سینەماییە پێکهاتوو لە خوێندکارانی جۆراوجۆر لە بەشەکانی پەیوەست بە سینەما لە شەش زانکۆ لە ناوچەی بۆسان، باشترین بەڵگەفیلمی کۆریایی و ئاسیایی فێستیڤاڵیان بەم شێوەیە ڕاگەیاند:

خەڵاتی "هۆگرانی سینەما Cinephile Award بە بەڵگەفیلمی "نە نیشتمانێکی دیکە" No Other Land لە دەرهێنانی هاوبەشی "باسێل ئادرا" Basel Adra، "حەمدان بەلال" Hamdan Ballal، "یۆڤاڵ ئابڕاهام" Yuval Abraham و "ڕاشێل سزور" Rachel Szor بەرهەمی هاوبەشی وڵاتانی فەڵەستین و نیپاڵ بەخشرا.

خەڵاتی بینەران

خەڵاتی بینەران لە بەشی پێشبڕکێی "ڕەوتە نوێیەکان" لەم خولەی

فێستیڤاڵ، به فیلمی سینه‌مایی “نیشتمانی سپێده‌ی هێمنایه‌تی” The Land of Morning Calm له ده‌رهێنانی “پارک ڕی – وونگ” PARK Ri-woong به‌رهه‌می وڵاتی کۆریای باشوور به‌خشرا. ئه‌م فیلمه‌، زۆرترین سه‌رپشکی له لایه‌ن بینه‌رانی فێستیڤاڵه‌وه له‌م به‌شه‌، بۆخۆی مسۆگه‌ر کردبوو.

“بۆسان” یه‌کێک له گرینگترین فێستیڤاڵه‌کانی کیشوه‌ری ئاسیا

فێستیڤاڵی نێوده‌وڵه‌تی فیلمی “بۆسان”، یه‌کێکه له گرینگترین فێستیڤاڵه‌کانی کیشوه‌ری ئاسیا و یه‌کێکه له ٢٢ فێستیڤاڵی باوه‌ڕپێکراویی ئه‌نجوومه‌نی به‌رهه‌مهێنه‌رانی جیهانی فیلم “فیاپف” FIAPF له ئاستی دنیادا. ئه‌م ڕووداوه سینه‌ماییه به پشتیوانی وه‌زاره‌تی فه‌رهه‌نگ، شاره‌وانی و ئه‌نجوومه‌نی شاری بۆسان و ناوه‌ندی فیلمی کۆریا به‌ڕێوه‌ده‌چێت.

ڕێزلێنانی “میگێئێل گۆمێز” ده‌رهێنه‌ری ناوداری پورتوگالی

بیست و نۆیه‌مین خولی فێستیڤاڵی نێوده‌وڵه‌تی فیلمی “بۆسان” به نمایشی کۆمه‌ڵێک فیلم له سینه‌ماکارانی وڵاتانی جۆراوجۆری جیهان له چه‌ندین به‌ش له‌وانه؛ ١٠ فیلمی سینه‌مایی له به‌شی پێشبڕکێی “ڕه‌وته نوێیه‌کان”، ١١ کورته فیلم کۆریایی له به‌شی “گۆشه‌ی کراوه”، ١٠ کورته فیلمی ئاسیایی له به‌شی “گۆشه‌ی کراوه”، ١٠ به‌ڵگه‌فیلم له به‌شی “گۆشه‌ی کراوه”، ٨ فیلمی سینه‌مایی له به‌شی “خه‌ڵاتی کیم جیسێئوک”، به‌شی “خه‌ڵاتی مێکێنات”، به‌شی “خه‌ڵاتی سونجێ”، به‌شی “خه‌ڵاتی نێتپه‌ک”، به‌شی “خه‌ڵاتی فیپرێشی” و هه‌روه‌ها به‌شی ده‌ره‌وه‌ی پێشبڕکێی، له‌وانه؛ ٢٨ فیلمی سینه‌مایی له به‌شی “په‌نجه‌ره‌یه‌ک به‌ره‌و سینه‌مای ئاسیا” A Window on Asian Cinema، ٥ فیلمی سینه‌مایی له به‌شی “گالا” Gala، ٧ فیلمی سینه‌مایی له به‌شی “سینه‌مای کراوه” Open Cinema، ١٧ فیلمی سینه‌مایی له به‌شی “دیارده‌کان” Icons، فیلمێکی ژاپۆنی و ١٧ به‌ڵگه‌فیلم له به‌شی “ویترین” Showcase، ٦ فیلمی سینه‌مایی له به‌شی “شه‌یدای شه‌وانه” Midnight Passion، ٦ فیلمی سینه‌مایی له به‌شی “له‌سه‌ر په‌رده” On Screen، ٩ فیلمی سینه‌مایی له به‌شی “ته‌رکیز له‌سه‌ر ڕۆحی منداڵان، فیلمی منداڵان”، ٦ فیلمی سینه‌مایی له به‌شی ڕێزلێنانی “میگێئێل گۆمێز” Miguel Gomes ده‌رهێنه‌ری ناوداری پورتوگالی، ٦ فیلمی سینه‌مایی له به‌شی ڕێزلێنانی “لی سان ـ کیۆن” Lee Sun-kyun ئه‌کته‌ری کۆچکردووی کۆریایی، ٢٩ فیلمی سینه‌مایی له به‌شی “سینه‌مای جیهان”، ٢٣ فیلمی سینه‌مایی له به‌شی “سینه‌مای ئه‌مڕۆی کۆریا”، ١١ فیلمی سینه‌مایی له به‌شی “فلاش فۆروارد” Flash Forward، به‌شی “ئاکادیمیای فیلمی

ئاسیایی"، بەشی "نمایشی تایبەت"، بەشی ڤۆرکشۆپی فێرکاریی "میگێئێل گۆمێز" و "ئان هۆی" Ann Hui دەرهێنەری هۆنگ کۆنگی – چینی، بەشی "سندووقی سینەمای ئاسیا"، بەشی "بازاڕی فیلمی ئاسیا" و چەندین بەشی دیکە لە ڕۆژانی ٢ تا ١١ی ئۆکتۆبەری٢٠٢٤ لە سینەما "بۆسان" و سینەماکانی دیکەی شاری بۆسان لە وڵاتی کۆریای باشوور بەڕێوەچوو.

بۆ زانیاری زیاتر:

https://www.biff.kr/eng/addon/10000001/page.asp?page_num=8417